

Okul Öncesi Öğretmeni Adayları İle Sınıf Öğretmeni Adaylarının İnfomal Öğrenme Şekillerinin İncelenmesi^a

Murat Bartan^b, Serap Akbaba Dağ^c, Handan Kılıç Şahin^d, Sevinç Demir Kaya^e

Özet

Bu araştırma okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme davranışlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, betimsel tarama modelindedir. Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi eğitim fakültesinde okuyan 289 okul öncesi öğretmeni adayı ile 230 sınıf öğretmeni adayı toplam 519 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak İnfomal Öğrenme Anketi kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları infomal öğrenme etkinliklerinde en sık internetten arama yapmayı, en az ise alanları ile ilgili dergileri incelemeyi belirtmişlerdir. Öğretmen adayları infomal öğrenmelerini etkileyen çevresel engelleyicilere en fazla zaman eksikliğini, en az ise parasal ödüllerin olmamasını ifade etmişlerdir. İnfomal öğrenmelerini etkileyen kişisel özelliklerine bakıldığında ise okul öncesi öğretmeni adayları en fazla öğrenme arzusunu, sınıf öğretmeni adayları ise en fazla mesleki alana ilgiyi belirtirken en az etki eden kişisel özellik olarak da mesleki becerilere ilişkin algılarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler

İnfomal öğrenme
Okul öncesi eğitim
Sınıf eğitimi
Öğretmen adayı

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 23.07.2019
Kabul Tarihi: 04.05.2020
Doi: 10.18026/cbayarsos.595405

Investigation of Informal Learning Patterns of Prospective Pre Preschool Teachers and Prospective Primary School Teachers

Abstract

This research was carried out to determine the informal learning behaviors of prospective pre preschool teachers and prospective primary school teachers. The research is a descriptive survey model. The research was conducted in the 2018-2019 academic year with the participation of a total of 519 teachers of 289 prospective preschool teachers and 230 prospective primary school teachers who were attending at Kütahya Dumlupınar University Faculty of Education. Descriptive statistics were used to analyze the data. According to the results of the research, prospective teachers stated that they search the internet most frequently and at least examine journals related to their fields in informal learning activities. They stated that the most lack of the time and at least the lack of least the monetary rewards for environmental inhibitors affecting informal learning activities. When the personal characteristics that affect informal learning are examined, prospective preschool teachers stated their desire to learn the most, while the prospective primary school teachers expressed the most interest in the professional field and their perceptions about professional skills as the least effective personality characteristic.

Keywords

Informal learning
Preschool education
Primary education
Pre-service Teachers

About Article

Received: 23.07.2019
Accepted: 04.05.2020
Doi: 10.18026/cbayarsos.595405

^a Bu çalışma, Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi 2019 (UBEK2019) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

^b İletişim Yazarı: murat.bartan@dpu.edu.tr. Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Orcid: 0000-0003-2947-5643

^c Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Orcid: 0000-0003-2188-563X

^d Arş. Gör, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Orcid: 0000-0002-1917-0937

^e Arş. Gör, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Orcid: 0000-0002-2210-0235

Giriş

Milli Eğitim Bakanlığı 2023 eğitim vizyonunda hayat boyu öğrenme için, mesleki, sosyal ve kültürel becerilere yönelik hayat boyu öğrenme programları güncellenerek çeşitlendirileceğini, hayat boyu öğrenme süreçlerine yönelik toplumsal farkındalığa ilişkin çalışmalar yapılacağını ifade etmiş ve özellikle hayat boyu öğrenme faaliyetlerine dikkat çekmiştir (Meb, 2018). Hayat boyu eğitimin temel felsefesi eğitimin bir yaşam biçimi haline gelmesidir. Öğrenmenin yaşının olmayacağı ve bireyin örgün eğitimle kısıtlanmayacağı ifade edilmektedir. Ancak öğrenme planlı, programlı kasıtlı veya kasıtlı olmayan tüm etkinlikleri kapsadığı için hayat boyu eğitim kavramı yerini hayat boyu öğrenme kavramına bırakmıştır (Kaya, 2016). Nitekim Hayat boyu öğrenme; “yaşamın başından sonuna kadar süren, kişisel, toplumsal, sosyal veya iş yaşamını içine alan, bilgi, beceri ve yetilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan, ister örgün ister yaygın, sürekli devam eden, bütün amaçlı öğrenme etkinliklerini kapsayan bireysel ve kurumsal öğrenmeyi içeren belirli bir süreyle yapılan eğitim faaliyetlerinin tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012).

Eğitim öğretim faaliyetlerini hayat boyu öğrenmeye dönüştüren özelliklerin başında ise informal öğrenme gelmektedir (Gögebakan Yıldız 2017). Günümüzde eğitim ile ilgili yeniliklerin merkezine informal öğrenme konulmaktadır (Garrick, 2001). İnfomal öğrenme, bir örgün eğitim programı gibi yapılandırılmamış (Rogers,2014) insanların yeni şeyleri keşfetmesi ve tecrübelerini artırması (Bozdoğan 2007) ve günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri problemlere çözüm getirebilme yetisi kazanmalarını amaçlayan (Türkmen, 2010), okulda veya sınıf dışında meydana gelen öğrenmeler şeklinde tanımlanmaktadır (Kara, 2010). Lohman (2005) informal öğrenmeyi; Başkalarıyla konuşma ve onlarla işbirliği yapma, materyal ve kaynak paylaşma, başkalarını gözlemleme veya onların davranışlarını yansıtma, internette arama yapma, dergileri tarama ve kendi kendine deneme yanılma yolu ile öğrenme olarak tanımlamıştır.

İnfomal öğrenme etkinlikleri, okulda gerçekleştirilen öğrenme aktivitelerini güçlendirmek, daha eğlenceli hale getirmek ve en önemlisi etkili, kalıcı öğrenmeler sağlamak için yürütülmektedir (Lakin, 2006). Eshach (2007) okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını arttırdığını ve bu sayede öğrenmeye istekli olmalarını sağladığı ifade etmektedir. Araştırmalar sonucunda, okullarda kazandırmayı amaçladığımız becerilerin okul dışı informal ortamlarda çocuklar tarafından daha hızlı öğrenildiği (Hofstein ve Rosenfeld, 1996; Melber ve Brown, 2008; Keskin ve Kaplan 2012; Lakin, 2006; Stocklmayer, Rennie ve Gilbert, 2010; Wulf, Mayhew ve Finkelstein, 2010), öğrencilerin akademik başarılarının artmasında informal öğrenme ortamlarının önemli bir fonksiyonu olduğu görülmektedir (Yavuz ve Balkan Kıyıcı, 2012).

Eraut (2004) informal öğrenmenin öğrenenlere örgün ortamlardan daha fazla özgürlük ve esneklik sunduğunu, Moore ve Klein, (2020) informal öğrenme etkinliklerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalar informal öğrenmenin, bireylerin öğrenme etkinliğindeki rolünün ve etkisinin liseden itibaren daha önemli hale geldiğini yetişkinlerin %90'ından fazlasının informal öğrenme etkinlikleri içinde yer aldığını ve tüm yetişkinler arasında informal öğrenme etkinliklerine ayrılan zamanın son bir yıl içinde haftalık 15 saate çıktığını belirtmektedir (Livingstone, 2002: Akt; Alakurt, 2015).

Rogers (2013) göre öğretmen yetiştirme sürecinde de formal eğitimin yanında infomal öğrenme etkinliklerinede yer verilmelidir. Çünkü öğretmen adaylarının mesleklerini uygulayacakları ortamlarda infomal eğitim çalışmalarına yer vermek zorunda kalacaklarını ifade etmektedir. Nitekim bir alanda uzmanlaşmış öğretmen gruplarının, kendilerine özgü öğrenme davranışlarının olduğuda bilinmektedir (Alakurt, Öztürk, Karademir ve Yılmaz (2019). Özellikle temel eğitim sürecinde görev alacak öğretmenlerin infomal öğrenme ortamlarını daha etkili kullanması gerekmektedir. Bu bağlamda hem alan yazın hem de araştırmaların sonuçları dikkate alındığında öğretmen adaylarının infomal öğrenme yolları ile okul dışı öğrenme ortamlarına başvurdukları düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde okul öncesi öğretmeni adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme şekilleri ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan bu araştırmanın alan yazınına katkı getireceği beklenmektedir. Bu bakımdan araştırma Okul Öncesi Öğretmeni Adayları İle Sınıf Öğretmeni Adaylarının okul dışı infomal öğrenme davranışlarının belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmeni adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı hangi infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmaktadır?
2. Okul öncesi öğretmeni adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen çevresel engelleyiciler nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmeni adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen kişisel özellikler nelerdir?.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme davranışlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle araştırma, betimsel tarama modelindedir. Tarama modeli geçmişte ya da hali hazırda var olan bir durumu olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan ve araştırmaya konu olan, birey veya nesneyi, kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlamaya çalışan araştırma modelidir (Karasar, 2012)..

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi eğitim fakültesinde okuyan 289 okul öncesi öğretmeni adayları ile 230 sınıf öğretmeni adayları toplam 519 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarına ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Okul öncesi öğretmeni adayları		Sınıf öğretmeni adayları		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kadın	252	87,2	188	81,7	440	84.77
Erkek	37	12,8	42	18,3	79	15.23

Toplam	289	100	230	100	519	100
Sınıf	N	%	N	%	N	%
1.sınıf	90	31,1	40	17,4	130	25.05
2. sınıf	77	26,6	54	23,5	131	25.24
3.sınıf	55	19,1	73	31,7	128	24.66
4.sınıf	67	23,2	63	27,4	130	25.05
Toplam	289	100	230	100	519	100

Tablo 1 de araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyet ve sınıf düzeylerine ilişkin bilgileri verilmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının %87.2'si kadın (n=252), %12.8'i erkek (n=37) öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmen adaylarının %31.1'i birinci sınıf (n=90), %26.6'sı ikinci sınıf (n=77), %19.1'i üçüncü sınıf (n=55) ve %23.2'si dördüncü sınıf (n=67) öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %81.7'si kadın (n=188), %18.3'ü erkek (n=79) öğretmen adaylarından oluşmaktadır. sınıf öğretmeni adaylarının %17.4'ü birinci sınıf (n=40), %25.5'i ikinci sınıf (n=54), %31.7'si üçüncü sınıf (n=73) ve %27.4'ü dördüncü sınıf (n=63) öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan toplam öğretmen adaylarının %84.77'si kadın (n=440), %15.23'ü erkek (n=79) öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının %25.05'i birinci sınıf (n=130), %25.24'ü ikinci sınıf (n=131), %24.66'sı üçüncü sınıf (n=128) ve %25.05'i dördüncü sınıf (n=130) düzeyindeki öğretmen adaylarından oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının kişisel bilgilerini belirlemek için kişisel bilgi formu ile Lohman (2005) tarafından geliştirilen ve Alakurt (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan "Informal Öğrenme Anketi – Informal Learning Survey" kullanılmıştır. Anketin Türkçeye uyarlanması çalışmasında hazırlanan taslak form Eğitim Programları ve Ölçme ve Değerlendirme alanında uzmanların görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönüt ve düzeltmelerin ardından anket formunun pilot uygulaması yapılmıştır. Informal Öğrenme Anketi informal öğrenme etkinlikleri, informal öğrenmeyi etkileyen çevresel engelleyiciler ve kişisel özellikler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Cevaplar için "1-Hiçbir zaman" ve "5-Her zaman" biçiminde 5'li derecelendirme kullanılmıştır. Araştırma öğretmen adayları ile birlikte yürütüldüğü için ölçek maddesinde belirtilen "iş arkadaşı" ifadesi öğretmen adaylarına "sınıf arkadaşı" şeklinde değiştirilerek sorulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler, Informal Öğrenme Anketi'nin öğretmen adaylarına yüz yüze uygulanması sonucunda toplanmıştır. Çalışma betimsel bir araştırmadır ve verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

Bulgular

Okul öncesi ve sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı gerçekleştirdikleri infomal öğrenme etkinliklerine ilişkin bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmeni adaylarının Okul Dışı Gerçekleştirdikleri İnfomal Öğrenme Etkinlikleri

İnfomal Etkinlikler	Bölüm	N	Min	Mak	Ort \bar{X}	Mod	Standart Sapma
Diğerleri (dostlarım, arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım vb.) ile konuşurum	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	4,03	4	.867
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	4,02	4	,801
Diğerleri (dostlarım, arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım vb.) ile işbirliği yaparım	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,72	4	.920
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	3,63	3	,933
Diğerlerini (dostlarım, arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım vb.) gözlemlerim	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,73	4	.970
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	3,55	4	1,084
Diğerleri (dostlarım, arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım vb.) ile materyal ve kaynak paylaşırım	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,82	4	.943
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	3,60	4	1,044
İnternette arama yaparım	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	4,33	5	.874
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	4,65	5	,661
Mesleğimle/Alanımla ilgili dergileri incelerim	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,08	3	1.201
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	2,57	2	1,176
Deneme yanılma yoluyla, kendi kendime yeni yollar denerim	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,29	3	1.143
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	3,27	3	1,072
Kendi eylemlerim üzerinde iyice düşünürüm	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,95	4	1.039
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	4,09	5	,912
Üyesi olduğum çevrimiçi topluluğa sorarım/danışırım	Okul Öncesi ÖA	289	1.00	5.00	3,16	4	1.223
	Sınıf ÖA	230	1.00	5.00	2,97	3	1,315

Tablo 2’de okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı gerçekleştirdikleri infomal öğrenme etkinliklerin ortalama puanlarına bakıldığında öğretmen adaylarının en sık başvurdukları infomal öğrenme etkinliğinin “İnternette arama yaparım” (oöa, \bar{x} = 4.33, söa, \bar{x} = 4.65) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının başvurdukları diğer infomal öğrenme etkinlikleri ise okul öncesi öğretmen adayları için “Diğerleri ile konuşurum”(\bar{x} = 4.03), sınıf öğretmeni adaylarının için “Kendi eylemlerim üzerinde iyice düşünürüm”(\bar{x} = 4.09) olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada okul öncesi

öğretmen adayları için “Kendi eylemlerim üzerinde iyice düşünürüm” ($\bar{x}=3.95$), sınıf öğretmeni adaylarının için “Diğerleri ile konuşurum” ($\bar{x}= 4.02$), dördüncü sırada okul öncesi öğretmen adayları için “Diğerleri ile materyal ve kaynak paylaşırım” ($\bar{x}=3.82$), sınıf öğretmeni adaylarının için “Diğerleri ile işbirliği yaparım” ($\bar{x}=3.63$), beşinci sırada okul öncesi öğretmen adayları için “Diğerlerini gözlemlerim” ($\bar{x}=3.73$), sınıf öğretmeni adaylarının için “Diğerleri ile materyal ve kaynak paylaşırım” ($\bar{x}=3.60$), altıncı sırada okul öncesi öğretmen adayları için “Diğerleri ile işbirliği yaparım” ($\bar{x}=3.72$), sınıf öğretmeni adaylarının için “Diğerlerini gözlemlerim” ($\bar{x}=3.55$), yedinci sırada okul öncesi öğretmen ve sınıf öğretmeni adaylarının için “Deneme yanılma yoluyla, kendi kendime yeni yollar denerim” (oöa, $\bar{x}=3.29$, söa, $\bar{x}=3.27$), sekizinci sırada okul öncesi öğretmen ve sınıf öğretmeni adaylarının için “Üyesi olduğum çevrimiçi topluluğa sorarım/danışırım” (oöa, $\bar{x}=3.16$, söa, $\bar{x}= 2.97$), şeklinde informal öğrenme etkinlikleri gerçekleştirdikleri görülmektedir. okul öncesi öğretmen ve sınıf öğretmeni adaylarının en az başvurdukları informal öğrenme etkinliğinin ise “Mesleğimle/Alanımla ilgili dergileri incelerim” (oöa, $\bar{x}=3.08$, söa, $\bar{x}=2.57$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmeni adaylarının informal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen çevresel engelleyiciler

Çevresel Engelleyiciler		N	Min	Mak	Ort \bar{X}	Mod	Standart Sapma
Zaman eksikliği/Zamanınız olmaması	Okul Öncesi ÖA	289	13,00	43,00	28,97	28,00	6,048
	Sınıf ÖA	230	13,00	42,00	27,26	25,00	5,592
Sınıf arkadaşlarınızın ilgi alanlarına yakın olmamanız	Okul Öncesi ÖA	289	9,00	42,00	20,77	18,00	6,659
	Sınıf ÖA	230	9,00	43,00	24,00	26,00	6,732
Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişiminizin olmaması	Okul Öncesi ÖA	289	9,00	44,00	25,24	28,00	6,984
	Sınıf ÖA	230	9,00	45,00	26,65	26,00	6,567
Parasal ödüllerin olmaması	Okul Öncesi ÖA	289	9,00	45,00	14,50	9,00	7,072
	Sınıf ÖA	230	9,00	45,00	15,36	9,00	8,167
Sınıf arkadaşlarınızı yeterince tanımamanız	Okul Öncesi ÖA	289	9,00	41,00	19,32	21,00	5,641
	Sınıf ÖA	230	9,00	45,00	23,93	21,00	8,047

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının informal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen çevresel engelleyicilerin toplam puanlarının ortalamalarına bakıldığında en fazla “Zaman eksikliği/Zamanınız olmama” (oöa, $\bar{x}= 28.97$, söa, $\bar{x}= 27.26$), engelinin informal öğrenmeleri etkilediği görülmektedir. daha sonra sırası ile “Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişiminizin olmama” (oöa, $\bar{x}= 25.24$, söa, $\bar{x}= 26.65$), , “Sınıf arkadaşlarınızın ilgi alanlarına yakın olmama” (oöa, $\bar{x}= 20.77$, söa, $\bar{x}= 24.00$), , “Sınıf arkadaşlarınızı yeterince tanımamanız” (oöa, $\bar{x}= 19.32$, söa, $\bar{x}= 23.93$), ve son olarak “Parasal ödüllerin olmama” (oöa, $\bar{x}= 14.50$, söa, $\bar{x}= 15.36$), çevresel engelleyicilerin okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının informal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkilediği görülmektedir.

Tablo 4. Okul öncesi öğretmenlerinin infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen kişisel özellikler

Kişisel Özellikler		N	Min	Mak	Ort \bar{X}	Mod	Standart Sapma
Bir etkinliğe başlama ve devam etme kararlılığınız	Okul Öncesi	289	17.00	45.00	37.27	45.00	6.064
	Sınıf ÖA	230	17.00	45.00	37.20	45.00	6.566
Mesleki becerilerinize/yeteneklerinize ilişkin algınız	Okul Öncesi	289	12.00	40.00	33.98	40.00	5.080
	Sınıf ÖA	230	20.00	45.00	37.16	45.00	6.113
Öğrenme arzunuz/hevesiniz	Okul Öncesi	289	9.00	45.00	39.83	45.00	5.377
	Sınıf ÖA	230	9.00	45.00	37.74	45.00	5.945
Mesleki alanınıza ya da konu alanına ilginiz	Okul Öncesi	289	14.00	45.00	39.21	45.00	5.359
	Sınıf ÖA	230	19.00	45.00	38.08	45.00	5.798

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen kişisel özelliklerin toplam puanlarının ortalamalarına bakıldığında ise okul öncesi öğretmen adayları en fazla “Öğrenme arzusu/hevesi” ($\bar{x}= 39.83$), boyutunun etkili olduğunu belirtirken, sınıf öğretmeni adayları ise en fazla “Mesleki alana ya da konu alanına ilgi” ($\bar{x}= 38.08$), boyutunu ifade etmişlerdir. Diğer etki eden kişisel özelliklere bakıldığında okul öncesi öğretmen adayları ikinci olarak “Mesleki alana ya da konu alanına ilgi” ($\bar{x}= 39.21$), sınıf öğretmeni adayları ise ikinci olarak “Öğrenme arzusu/hevesi” ($\bar{x}= 37.74$), diğer bir boyut ise okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adayları “Bir etkinliğe başlama ve devam etme kararlılığı” (oöa, $\bar{x}= 37.27$, söa, $\bar{x}= 37.20$), ve son olarak “Mesleki becerilere/yeteneklere ilişkin algı” (oöa, $\bar{x}= 33.98$, söa, $\bar{x}= 37.16$), boyutunun okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkilediği görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının infomal öğrenme etkinliklerinin belirlenmesi için yapılan bu çalışmanın bulgularına bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlar alan yazınında yapılmış diğer çalışmalar ile ilişkilendirilerek aşağıda sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı gerçekleştirdikleri infomal öğrenme etkinliklerinde en sık başvurdukları infomal öğrenme etkinliği “İnternette arama yaparım” olduğu görülmektedir. En az başvurdukları infomal öğrenme etkinliğinin ise “Mesleğimle/Alanımla ilgili dergileri incelerim” olduğu belirlenmiştir. Alan yazını incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşan araştırmalar olduğu görülmüştür. Lohman (2006) öğretmenlerin infomal öğrenme faaliyetlerini incelediği araştırmasında öğretmenlerin en fazla diğer arkadaşları ile konuşmayı tercih ettikleri en az ise alanı ile ilgili kaynak tarama yaptıkları sonucuna ulaşmışlardır. Berg & Chyung, (2008) iş yerlerinde kullanılan infomal öğrenme etkinliklerini inceledikleri araştırmada, katılımcıların en çok başvurdukları yollardan birisinin kendi aralarında konuşmalar olduğunu tespit etmişlerdir.

Alakurt (2015) bilişim teknolojileri öğretmenlerinin iş ortamlarındaki informal öğrenme davranışları belirleme amacı ile yaptığı çalışmada da öğretmenlerin en sık başvurdukları informal öğrenme etkinliğinin internette arama yapmak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak bilişim teknolojileri öğretmenleri az başvurdukları informal öğrenme etkinliğini Diğerlerini gözlemlerim şeklinde ifade ederken okul öncesi ve sınıf öğretmen adayları Mesleğimle/Alanımla ilgili dergileri incelerim ifadesi kullanmışlardır. Bu farklılığın sebebi olarak öğretmen adaylarının halen devam eden eğitimlerinin olduğu, teorik bilgileri okulda alıyor oluşları ile öğretmenlerin güncel durumları alanları ile ilgili dergilerden takip etmeleri olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının informal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen çevresel engelleyicilere bakıldığında en fazla “Zaman eksikliği/Zamanının olmama” çevresel engelleyicilerini ifade ederken, en az etkileyen çevresel engelleyicilere ise “Parasal ödüllerin olmama”sını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar Lohman (2006) ve Alakurt (2015) yaptıkları araştırmaların sonuçları ile örtüşmektedir. Benzer bir çalışmada Karademir (2013), öğretmen ve öğretmen adaylarının okul dışı öğrenmeleri ile ilgili yaptığı araştırmada öğretmenlerin okul dışı etkinlik oluşturma durumlarının zaman ve maliyet bakımından farklılık gösterdiği öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini planlamada isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Aynı durum öğretmen adayları içinde geçerlidir nitekim öğretmen adayları da informal öğrenmelerinin önünde en büyük çevresel engelin zamanlarının olmayışını ifade etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmen adayları ile sınıf öğretmeni adaylarının informal öğrenme etkinliklerinde bulunmalarını etkileyen kişisel özelliklerine bakıldığında okul öncesi öğretmen adayları en fazla “Öğrenme arzusu/hevesi” boyutunun etkili olduğunu belirtirken, sınıf öğretmeni adayları ise en fazla “Mesleki alana ya da konu alanına ilgi” boyutunu ifade etmişlerdir. En az etki eden kişisel özellik olarak da “Mesleki becerilere/yeteneklere ilişkin algı”larını ifade etmişlerdir. Benzer sonuçlar Lohman (2006) ve Alakurt (2015) yaptıkları araştırmalarda da görülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına genel olarak bakıldığında; her iki anabilim dalına devam eden öğretmen adaylarının informal öğrenme yollarını etkili şekilde kullandıkları ve teknolojiyi informal öğrenme için hayata geçirdikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının informal öğrenme önünde en büyük çevresel engeli zaman sıkıntısı olarak ifade ettikleri belirlenirken informal öğrenmede en etkili kişisel özelliklerinin ise mesleklerine, alanlarına olan ilgileri ve öğrenme arzularının olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre bazı öneriler sunulmaktadır. Bunlar; araştırma sonucunda öğretmenlerin en fazla interneti kullandıkları görülmüş nitel araştırmalarla internette ne aradıkları daha ayrıntılı şekilde ortaya konulabilir. Başka değişkenler ele alınarak informal öğrenmelere etkileri incelenebilir. Yaşam boyu öğrenme kapsamında informal öğrenme yolları ile ilgili öğretmenler bilgilendirilebilir. Öğretmenlerin alanları ile ilgili yayınlara ilişkin farkındalıkları artırılabilir bu yayınlara ulaşılabilirlikleri kolaylaştırılarak bilinir. Okul dışı öğrenme uygulamaları ile ilgili okul öncesi ve sınıf öğretmenleri ile birlikte etkinlikler planlanarak uygulamalar yapılabilmelidir.

Teşekkür ve Bilgilendirme

Bu çalışma, 21-24 Mart 2019 tarihinde Afyonkarahisar ilinde düzenlenen Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresinde (UBEK2019) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynakça

- Alakurt, T. (2015). Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin İş Ortamlarındaki İnfomal Öğrenme Davranışları. *İlköğretim Online*, 14(3), 934-945.
- Alakurt, T , Öztürk, H , Karademir, T , Yılmaz, B . (2019). Mesleki Gelişim Bağlamında Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Öğrenme Durumlarının İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* , 9 (1) , 127-153 . DOI: 10.17943/etku.435031
- Berg, S. A., & Chyung, S. (2008). Factors that influence informal learning in the workplace. *Journal of Workplace Learning*, 20(4), 229–244
- Bozdoğan, A. E. (2007). Students interests towards science fields about exhibitions in science centers: Feza Gursey Science Center in Turkey. *Natural Science Education*. 2 (19), 5-17.
- Eraut, M. (2004). Informal learning in the workplace. *Studies in Continuing Education*, 26, 247-273. doi:https://doi.org/10.1080/158037042000225245
- Garrick, J. (2001). *Informal learning in the workplace: Unmasking human resource development*. London: Routledge.
- Gögebakan Yıldız, D. (2017). Yaşam boyu öğrenme. S. Z. Genç (Ed.), *Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması* (s.198-224). Pegem Akademi, Ankara.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2/3 34-48.
- Hofstein, A. & Rosenfeld, S. (1996). Bridging the gap between formal and informal science learning. *Studies in Science Education*, 28, 87–112.
- Kara, E. (2010). *Fen ve teknoloji eğitiminde informal bilimsel liderlik*. (Yüksek lisans tezi. Erzincan Üniversitesi, Erzincan). <http://tez2.yok.gov.tr/>
- Karademir, E. (2013). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi*.(Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara). <http://tez2.yok.gov.tr/>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (25. Bask). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kaya, H.E (2016). *Yaşam boyu yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Keskin, S.ve Kaplan, E.(2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 41, 95-115.
- Lakin. L. (2006). Science beyond the classroom. *Journal of Biological Education*. 40:2. 89-90.
- Livingstone, D. (2002). *Mapping the iceberg*. NALL Working Paper#54.[Online]<http://nall.oise.utoronto.ca/res/54DavidLivingstone.pdf> 2013
- Lohman, M. C. (2005). A survey of factors influencing the engagement of two professional groups in informal workplace learning activities. *Human Resource Development Quarterly*, 16(4), 501–527.

- Lohman, M.C. (2006). Factors influencing teachers' engagement in informal learning activities, *Journal of Workplace Learning*, Vol. 18 No. 3, pp. 141-56.
- Melber, L.M. & Brown K.D. (2008). "Not like a regular science class": Informal science education for students with disabilities. *A Journal of Educational Strategies* 82(1), 35-39.
- Moore, A.L., Klein, J.D. (2020). Facilitating Informal Learning at Work. *TechTrends* 64, 219–228. <https://doi.org/10.1007/s11528-019-00458-3>
- Rogers, A. 2013. The Classroom and the Everyday: The Importance of Informal Learning for Formal Learning. *Investigar Em Educacao* 1(1), 2014, 7–34.
- Stockmayer, S.M., Rennie, L.J., & Gilbert, J.K. (2010). The roles of the formal and informal sectors in the provision of effective science education. *Studies in Science Education*, 46(1), 1-44.
- Türkmen, H. (2010). İnfomal (Sınıf-Dışı) Fen bilgisi eğitimine tarihsel bakış ve eğitimimize entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (39), 46-59.
- Wulf, R., Mayhew, L. & Finkelstein, D.(2010). Impact of informal science education on children's attitudes about science. *Physics Education Research Conference* 1289, 337-340.
- Yavuz, M. ve Balkan Kıyıcı, F. (2012). İnfomal öğrenme ortamlarının ilköğretim öğrencilerinin fene karşı kaygı düzeylerinin değişmesine ve akademik başarılarına etkisi: Hayvanat bahçesi örneği. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde.